

GMINA CHOJNICE

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

Charzykowy na lata 2013- 2019

Jan Sabiniarz :

*„W krainie jezior tak cudownie
Oczami tonąc w krajobrazach
Idziesz i myślisz co się dzieje”*

Celem niniejszego Planu Odnowy Miejscowości jest zapewnienie zrównoważonego i trwałego rozwoju miejscowości Charzykowy. Dokument ten ma służyć poprawie jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców wsi przy zaangażowaniu środków pochodzących z budżetu gminy Chojnice oraz środków możliwych do pozyskania przez gminę z funduszy strukturalnych UE i innych źródeł zewnętrznych. Sporządzenie i uchwalenie takiego aktu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz gmin przy opracowaniu kierunków rozwoju. Odnowa i rozwój wsi jest wypadkową wielu działań, wśród których pierwsze miejsce zajmuje aktywność, zaangażowanie i solidarna postawa mieszkańców. Plan odnowy miejscowości zawiera działania długofalowe, określone w horyzoncie czasowym na lata 2013 – 2019. Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem, który winien ulegać modyfikacji tak często, jak wymagać tego będą zmieniające się warunki społeczno - ekonomiczne, oczekiwania mieszkańców i ogólne tendencje rozwojowe dla gminy Chojnice. Wskazane przedsięwzięcia muszą wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich, zaspokajać potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wsi, promować obszary wiejskie. Ponadto powinny umożliwiać rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpływać na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Poniższy dokument powstał w oparciu o : Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 38, poz. 220) www.minrol.gov.pl

Opracowanie całości dokumentu : Bożena Stępień
Materiały i dane : Jadwiga Pestka i Bożena Stępień,
Informacje dostępne Na stronach PNBT i ZPK

Spis treści:

1. Charakterystyka miejscowości i sołectwa Charzykowy	5
1.1 Podstawowe dane	5
1.2 Rys historyczny	5
2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości i sołectwa	7
2.1 Zabudowa architektoniczna	7
2.2 Walory geograficzno – przyrodnicze i kulturowe	7
2.2.1 Obszary chronione:	8
Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”	
Park Narodowy „Bory Tucholskie”	
Zaborski Park Krajobrazowy	
Obszar NATURA 2000	
2.2.2 Charakterystyka wód powierzchniowych	11
Jezioro Charzykowskie	
rzeka Brda	
2.3 Walory turystyczne	13
2.4 Ludność i gospodarka	14
2.4.1. Mieszkańcy wsi i sołectwa Charzykowy	
2.4.2. Gospodarka	
2.5 Infrastruktura techniczna	16
2.5.1. Drogi i komunikacja	
2.5.2. Wodociągi i kanalizacja, odpady komunalne	
2.5.3. Telefonizacja i informatyzacja	
2.5.4. Instalacja gazowa i inne proekologiczne rozwiązania grzewcze	
2.6 Infrastruktura turystyczna	18
2.6.1. Szlaki turystyczne	
2.6.2. Baza handlowa i gastronomiczna	
2.6.3. Baza noclegowa	
2.7 Infrastruktura społeczna	19
2.7.1. Jednostki infrastruktury społecznej.	
2.7.2. Oświata i wychowanie	
2.7.3. Kultura	
2.7.4. Miejsca zabytkowe w Charzykowach	
2.7.5. Sport	
2.7.6. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia	
3. Ocena mocnych i słabych stron oraz określenie szans i zagrożeń	21
3.1. Analiza SWOT.....	21
3.2 Zdefiniowane problemy sołectwa Charzykowy	23

4. Określenie celów rozwoju i planowanych inwestycji.....	24
4.1. Cel główny	24
4.2. Cele szczegółowe oraz wykaz i opis planowanych przedsięwzięć	24
4.2.1. Wykaz i opis planowanych przedsięwzięć z zakresu poprawy infrastruktury drogowej kulturalnej i sportowej oraz wizerunku miejscowości. Termin realizacji. Koszt projektu. Źródła finansowania	
4.2.2. Wykaz i opis planowanych przedsięwzięć z zakresu infrastruktury i promocji turystycznej. Termin realizacji. Koszt projektu. Źródła finansowania	
4.2.3. Wykaz i opis planowanych przedsięwzięć z zakresu pobudzenia aktywności społecznej, sportowej, kulturalnej i ekologicznej oraz przedsiębiorczości mieszkańców. Terminy realizacji. Koszt projektu. Źródła finansowania	
5. Opis obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz sprzyjających nawiązaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.....	30

1. Charakterystyka miejscowości i sołectwa Charzykowy.

1.1 Podstawowe dane :

Miejscowość leży na południu woj. pomorskiego, w powiecie chojnickim i w gminie Chojnice ok. 4 km od granicy miasta Chojnice, nad południowo-wschodnimi brzegami Jeziora Charzykowskiego.

Z Chojnic do Charzyków - wyjazd drogą nr 212 w kierunku Bytowa - prowadzi nowo wybudowana i w całości oświetlona szosa oraz ścieżka rowerowa. Do Charzyków można także dojechać drogą powiatową od strony Chocińskiego Młyna, a także drogą od strony miejscowości Chojniczki. Charzykowy położone są na Równinie Charzykowskiej, na obszarze ukształtowanym w czasie ostatniego zlodowacenia zwanym sandrem polodowcowym. Miejscowość leży na obszarze utworzonego w 2010 roku Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie”, na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego oraz w otulinie Parku Narodowego „Bory Tucholskie”. Miejscowość Charzykowy jest największą wsią Sołectwa Charzykowy, w skład którego wchodzi także: Łukomie, Pomoc i Wolność. W obecnych granicach Sołectwo Charzykowy funkcjonuje od 1 stycznia 2011 (Uchwała Rady Gminy z dnia 10.11.2011r.) i zamieszkuje go 1584 mieszkańców (dane z 17 maj 2012r.). Dawny wygląd i charakter wsi rolniczej, o wielowiekowej tradycji żeglarskiej i rybackiej przekształcił się całkowicie w nowoczesną miejscowość turystyczną. Obecnie wieś dysponuje dobrze zorganizowaną siecią bazy noclegowej, obok ośrodków wczasowych, hoteli i pensjonatów funkcjonują tu gospodarstwa agroturystyczne, pokoje gościnne i pola biwakowe.

1.2 Rys historyczny

Znaleziska archeologiczne potwierdzają, że pierwsza osada mieściła się prawdopodobnie nad południowo-zachodnimi brzegami naszego jeziora. Do 1309 roku, a więc do czasów krzyżackich, Charzykowy należały do kasztelanii w Szczytnie, a w latach 1309-1466 (przez 157 lat !) należały do komturii w Człuchowie. Na tzw. Zamkowej Górze, Krzyżacy wybudowali zamek pomocniczy zwany Buchwald. W 1348 roku komtur człuchowski nadał chojnickim sukiennikom przywilej na założenie młyna foluszowego - sukienniczego - na Zaciszu (obecnie jest to osiedle Charzyków w południowej części jeziora). Akt lokacyjny dla Charzyków pochodzi z 1350 roku. W 1382 roku niejaki Jan Słoma otrzymał przywilej sołecki na użytkowanie ziemi i Jeziora Łukomie. W okresie I Rzeczypospolitej była to wieś czynszowa należąca do starostwa człuchowskiego. Oprócz młyna foluszowego, należącego do mieszczan chojnickich, od ok. 1630 roku przez prawie 150 lat, działała w Charzykowach papiernia produkująca papier ze znakami wodnymi: ryb z napisem Karsikaw oraz herbu Chojnic – głowy tura. Częstym zmianom ulegała nazwa wsi – podobno na początku nazywano ją „Charzikowem”, natomiast w czasach krzyżackich nazywano nas Mickendorff lub Muskendorff . Od 1570 roku funkcjonowała nazwa Charzykowo, natomiast od 1660 – Charzykowy.

Historia Charzyków okresu międzywojennego i wielu lat po II wojnie światowej jest nierozdzielnie związana z żeglarstwem. Na początku XX wieku wśród zamożniejszych

mieszkańców Chojnic zagościła moda na wypoczynek nad J. Charzykowskim. Podobno już w 1912 roku na J. Charzykowskim pojawiła się pierwsza żaglówka - przerobiona z łodzi rybackiej przez Ottona Weilanda, a potem coraz częściej pojawiały się następne – na których pływali głównie niemieccy przedsiębiorcy z pobliskich Chojnic. W 1912 roku, na Zaciszu, miejscowi Niemcy powołali stowarzyszenie żeglarskie – Wassersportfreunde, a nieco później, 16 marca 1922 roku, już w wolnej Polsce, powstał Klub Żeglarski Chojnice, którego prezesem został wspomniany wyżej Otton Weiland. Był on autorem pierwszej „charzykowskiej” żaglówki i pierwszych bojerów, które dały początek temu sportowi na ziemiach polskich, a rozegrane w Charzykowach 10 lat później regaty bojerowe w klasie Monotyp XV, były pierwszymi zawodami w tej dyscyplinie sportu. Wszystko, co związane jest z tematyką żeglarstwa na Ziemi Chojnickiej, jest związane z osobą Ottona Weilanda, który zaraził swoją pasją nie tylko wielu Chojniczan i młodzież charzykowską, ale przede wszystkim dał początek licznym zawodom żeglarskim rozgrywającym się na naszym akwenie.

W 1921 roku wieś liczyła sobie już 60 domów mieszkalnych (375 mieszkańców). W okresie międzywojennym Charzykowy rozwinęły się jak ośrodek sportowy i letniskowy wobec czego zarząd I żeglarskiego klubu w Polsce wykupił 5 ha ziemi przyległej do jeziora, po czym rozdzielił ją na działki rekreacyjne między członków klubu oraz Stowarzyszenie Młodzieży Kupieckiej. Właściciele działek położonych w 3 rzędach od brzegu jeziora do dzisiejszej ul. Turystycznej, w latach 1928 - 1930, zadrzewili je i wybudowali domy letniskowe, co zupełnie zmieniło charakter miejscowości. Jednocześnie O.Weiland wybudował w 1929 roku pierwszy w Charzykowach pensjonat pod nazwą „Bellevue”, o wysokim na owe czasy standardzie. O stworzenie dobrych warunków wypoczynku nad Jeziorem Charzykowskim, już w tamtych latach, zabiegały władze Chojnic, budując łaźienki, czyli baseny kąpielowe dla dzieci i dorosłych, okolone pomostami, z trampoliną, szatniami i urządzeniami sanitarnymi.

W lutym 1950 roku, po dłuższych staraniach władz miejskich, rząd podjął decyzję o przyłączeniu „osiedla” Charzykowy do Chojnic. Opracowano wówczas koncepcję rozwoju miejscowości (elektryfikacja, wodociąg, wytyczenie ulic, plan zabudowy itd.), którą realizowano stopniowo przez wiele następujących lat. W 1954 roku, w związku z reformą administracyjną kraju, Charzykowy zostały ponownie oddzielone od miasta. Powstała gromada Charzykowy, z siedzibą GRN w Chojnicach. Skutkiem kolejnej reformy z 1973 roku, była likwidacja gromady i włączenie jej do nowo powstałej gminy Chojnice. W latach 50-tych w Charzykowach zaczęły powstawać liczne zakładowe ośrodki wypoczynkowe, (m.in. bydgoskiej „Kobry”, grudziądzkiej „Emalierni”, NBP, Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy, Chojnickich Fabryk Mebli, Zakładów Mięsnych, Zakładów Jajczarsko-Drobiarskich) co przyczyniło się do ogromnego zwielokrotnienia liczby wczasowiczów. Do rozwoju ruchu turystycznego przyczyniło się także uruchomienie w 1959 roku regularnej komunikacji autobusowej z chojnickiego dworca PKP do Charzyków. Od tego czasu systematycznie nasilała się budowa prywatnych domków letniskowych oraz domów do stałego zamieszkania. Tendencja ta szczególnie uwidoczniła się w ostatnich latach XX wieku.

Po II wojnie światowej żeglarstwo w Charzykowach odrodziło się, w tym czasie w Charzykowach powstał drugi klub żeglarski – „Kolejarz”, który działał do 1965 roku. W kolejnych latach powstawały kolejne kluby, sekcje i zrzeszenia sportowe, z których każdy zajmował się głównie żeglarstwem. W 1970 roku z KS „Chojniczanki” i KSW „Szkutnik” powstał Chojnicki Klub Żeglarski.

W ostatnich 20 latach w Charzykowach nastąpiło wyjątkowo wiele znaczących zmian. W chwili obecnej jest to wieś sołecka, licząca sobie ok. 2 tys. mieszkańców, która ma nie tylko rozwiniętą infrastrukturę komunalną, ale i przebudowaną drogę do Chojnic wraz ze ścieżką rowerową, piękną promenadę i nowoczesny port jachtowy nad jeziorem, który ukończono w 2007 roku. W roku 2010 ukończono budowę boiska sportowego Orlik, natomiast w roku 2011 rozpoczęto budowę hali sportowej.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości i sołectwa

2.1. Zabudowa architektoniczna

Zabudowa mieszkaniowa miejscowości jest niezwykle zróżnicowana pod względem charakteru jak i stanu technicznego budynków. Są to budynki jednorodzinne, otoczone ogrodami, co przypomina zabudowę siedliskową, jednakże zauważa się całkowity brak budynków gospodarczych, zwłaszcza o charakterze rolniczym. Zabudowa mieszkaniowa ciągnie się wzdłuż południowego i wschodniego brzegu J. Charzykowskiego na długości ponad 2,5 km i przypomina zabudowę miejską. Wieś posiada gęstą i skomplikowaną sieć ulic, zwłaszcza w najstarszych częściach Charzyków, np. w części zwanej Zaciszem oraz w okolicach klubów żeglarskich. Nad miejscowością góruje kościół parafialny pw. Matki Boskiej Częstochowskiej oraz zabytkowa dzwonnica w sąsiedztwie szkoły i boiska Orlik. W centrum znajdują się budynki użyteczności publicznej: szkoła podstawowa, ośrodek zdrowia, poczta, Informacja Turystyczna, budynek straży pożarnej, siedziba dyrekcji Parku Narodowego „Bory Tucholskie” oraz Zaborskiego Parku Krajobrazowego, posterunek policji i WOPR, a także liczne sklepy. Charakterystyczne dla miejscowości są również budynki klubów żeglarskich.

2.2. Walory geograficzne, przyrodnicze

Miejscowość położona na Równinie Charzykowskiej - jest to wyjątkowo urozmaicony geomorfologicznie teren z licznymi wzgórzami i pagórkami polodowcowymi, porozcinany rynnami jezior. Najwyższym wzniesieniem w okolicy jest Góra Wolność (206,1 m n.p.m.) , oddalona od miejscowości o 2 km, w kierunku pd w linii prostej i położona na żółtym szlaku turystycznym J. Bruskiego, biegnącym z Charzyków do Swornegaci. Miejscowość otoczona jest lasami sosnowymi, leży w otulinie Parku Narodowego oraz na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego, Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie” oraz w sąsiedztwie obszarów NATURA 2000. Na zachód od miejscowości znajduje się głęboka rynna, wypełniona przez J. Charzykowskie zasilane rzeką Brdą, która wpada i przepływa przez jezioro w kierunku

Małych Swornegaci. Najcenniejsze przyrodniczo tereny znajdują się na północ od miejscowości, są to niezwykle urodzive lasy sosnowe, będące częścią Borów Tucholskich, poprzecinane rynnami jezior polodowcowych i objęte ochroną prawną. Na wyjątkową uwagę zasługuje Struga Siedmiu Jezior oraz liczne jeziora lobeliowe na terenie Parku Narodowego „Bory Tucholskie”.

2.2.1. Obszary chronione:

Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”

Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie został utworzony decyzją obradującej w Paryżu w dniach 31 maja - 4 czerwca 2010 r. Międzynarodowej Rady Koordynacyjnej programu Człowiek i Biosfera. Jest to wyznaczony obszar chroniony zawierający cenne zasoby przyrodnicze. Rezerваты mają na celu ochronę różnorodności biologicznej i umożliwienie lepszej obserwacji zmian ekologicznych w skali całej planety. Pełnią trzy zasadnicze funkcje: Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie” jest 10 rezerwatem utworzonym w Polsce, największym tego typu obiektem w Polsce. Łączna powierzchnia jego trzech stref wynosi 3195 km². Występuje tu wiele naturalnych ekosystemów wodnych, torfowiskowych i leśnych, z których najwartościowsze utworzą jedną ze stref RB, a mianowicie strefę rdzenną. Strefę rdzenną tworzy: Park Narodowy „Bory Tucholskie” oraz 25 następujących rezerwatów: Dolina Rzeki Brdy, Bagna nad Stążką, Źródła Stążki, Jezioro Piaseczno, Brzęki im. Zygmunta Czubińskiego, Miedzno, Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego, Jezioro Laska, Mętne, Bór Chrobotkowi, Bagno Stawek, Jezioro Ciche, Jezioro Małe Łowne, Piecki, Cisy nad Czersk Strug, Kręgi Kamienne, Jezioro Zdręczno, Krwawe Doły, Dury, Jeziorka Kozie, Nasionek, Ustronie, Bagno Grzybna, Jelenia Góra, Martwe. Łączna powierzchnia strefy rdzennej wynosi 78,81 km². Obszar parku narodowego i wymienione powyżej rezerваты przyrody stanowią najcenniejsze obiekty przyrodnicze całego regionu Borów Tucholskich.

Park Narodowy „Bory Tucholskie”

PNBT powstał 1 lipca 1996 roku i położony jest w zachodniej części największego w Polsce kompleksu leśnego - Bory Tucholskie, obejmując jego najbardziej cenne przyrodniczo i krajobrazowo fragmenty. Logo PNBT to symbol, który przedstawia charakterystyczne elementy tego miejsca. Umieszczono w nim jezioro i sosnę zwyczajną, a także sylwetkę głuszca, który w dawnych czasach był pospolitym kurakiem w Borach Tucholskich. Na skutek działań gospodarczych człowieka w latach 70. XX wieku zniszczono ostatnie tokowiska głuszców. Miłośnicy borów i przyjaciele Parku mają jednak nadzieję, że ptak powróci na swoje

dawne tereny, a sylwetka głuszca w logo ma przypominać, że nie wolno dopuścić w przyrodzie do wyginięcia żadnego gatunku! Powierzchnia Parku wynosi 4 613,04 ha. Położony jest on na terenie dwóch gmin powiatu chojnickiego (Brusy i Chojnice) i otacza go otulina o pow. prawie 13 tys. ha. Cechą charakterystyczną tego terenu jest mało zmienione środowisko przyrodnicze, a dominującym składnikiem Parku są bory sosnowe. Rosną one na piaszczystym podłożu sandru Brdy i stanowią aż 83% pow. Parku. Rzeźba terenu została ukształtowana podczas ostatniego zlodowacenia bałtyckiego, a dominującą formą terenu są właśnie równiny sandrowe. Na szczególną uwagę w Parku zasługują wody, w tym aż 21 jezior, które łącznie zajmują 11% pow. Parku. Spotkamy tu jeziora oligotroficzne, mezotroficzne i eutroficzne.

Niezwykłym zjawiskiem hydrologicznym jest Struga Siedmiu Jezior – to siedem jezior rynnowych połączonych ze sobą ciekim wodnym. Łączna jej długość wynosi 9,4 km, z czego znaczną długość zajmują jeziora: Ostrowite, Zielone, Jeleń, Bełczak, Główka, Płęno, Skrzyńka i Mielnica. Jezioro Ostrowite jest największym i najgłębszym jeziorem PNBT, o powierzchni 280,7 ha i maks. głębokości 43 m. Należy do jezior mezotroficznych i sielawowych. Żyje tu wiele gatunków ptaków, m.in.: bieliki, błotniaki stawowe, bąki, trzciniaki i kormorany. Jesienią i wiosną nad Ostrowite zlatują żurawie. Nad brzegami kolejnego J. Zielonego o pow. 25,17 ha rosną chronione gatunki roślin: widłaki i kruszczyk rdzawoczerwony. Wyjątkową urodą wyróżnia się trzecie z jezior, a mianowicie J. Jeleń o pow. 48,2 ha. Zaobserwujemy tu liczne ślady żerowania bobrów i odpoczniemy w specjalnie przygotowanym miejscu. Następne z jezior - Bełczak (4,18 ha) i Główka (9,33 ha) - to najmniejsze zbiorniki w Strudze, nad których brzegami rosną piękne okazy sosny zwyczajnej. Jezioro Płęno (46,04 ha) posiada wyjątkowo wysokie brzegi i piaszczyste skarpy, gnieździ się tu m.in. niezwykle urodziwy zimorodek oraz wydra. Między Płęsnem i Skrzyńką znajduje się szczególne miejsce Parku, spotykają się tu bowiem cztery szlaki turystyczne: pieszy - zielony „Strugi Siedmiu Jezior”, czerwony Rydzkowskiego i niebieski Brdy, czarny rowerowy oraz ścieżka dydaktyczna „Piła Młyn”. To cudowne miejsce do wypoczynku po długiej wędrówce, zwłaszcza że tu właśnie rośnie najstarszy w okolicy ponad 600-letni dąb zwany „Bartusiem” i 120-letni rozłożysty świerk. Warto zatrzymać się na drewnianym mostku między J. Płęno a Skrzyńką i poobserwować ławice kleni. W pobliżu kolejna atrakcja – obszar ochrony ścisłej, przez który prowadzi ścieżka wokół dystroficznego Jeziora Kacze Oko. Ostatnie dwa jeziora Strugi - Skrzyńka i Mielnica, połączone szerokim 20m kanałem, są doskonałym miejscem do tarła ryb. Osobliwością PNBT są jeziora lobeliowe, zwłaszcza że w Polsce takich jezior jest zaledwie ok.150. Jeziora lobeliowe są bardzo wrażliwe na zmiany w środowisku przyrodniczym. Poważnym zagrożeniem jest dla nich spływ nadmiernie użyźnionych wód gruntowych z pól, łąk i pastwisk, a także ich użytkowanie turystyczne i rybackie. Obecnie w granicach parku leży osiem jezior lobeliowych: Małe Gacno, Wielkie Gacno, Głuche, Wielkie Krzywce, Małe Krzywce, Kocioł, Łyska i Nierybno. Wszystkie zachowane w bardzo dobrym stanie, objęte całkowitą ochroną i wyłączone z jakiegokolwiek działalności – są obok Strugi Siedmiu Jezior największym skarbem PNBT. Na terenie PNBT wyznaczono obszary ochrony ścisłej, które łącznie stanowią 7% powierzchni Parku. Charakteryzują się one największą stabilnością i odpornością na degradację. Obszary te oznakowane są tablicami „ochrona ścisła”. Poza

wyznaczonymi szlakami są one niedostępne dla turysty. Wybierając się do PNBT powinniśmy pamiętać, że zgodnie z ustawą o ochronie przyrody i zarządzeniem dyrektora Parku obowiązują w nim pewne zasady, z którymi należy zapoznać się tuż przed wejściem na teren Parku i wcześniej, m.in. w Informacji Turystycznej w Charzykowach, zakupić bilety wstępu. PNBT przygotował dla zwiedzających aż 4 ścieżki dydaktyczne, w tym trzy w głównym kompleksie Parku i jedną w swej enklawie obok Informacji Turystycznej w Charzykowach. Każda z nich została dokładnie opisana w specjalnych broszurkach. Są to: **1) niebieska ścieżka dydaktyczna „Piła Młyn”** (przejście 6,5 km z 9 przystankami zajmie prawie 3 godz.), **2) czerwona ścieżka dydaktyczna „Łąki Józefowskie”** (przejście 5,3 km z 7 przystankami zajmie ok. 2,5 godz.), **3) zielona ścieżka dydaktyczna „Wielkie Gacno”** (przejście 6,6 km z 7 przystankami zajmie ok. 3,0 godz.), **4) botaniczna ścieżka dydaktyczna – obok siedziby parku w Charzykowach** – jest botanicznym ogrodem zmysłów, który powstał z myślą o ludziach niedowidzących i niewidomych.

Zaborski Park Krajobrazowy

ZPK został utworzony w 1990 roku, stanowi pn.-zach. część Borów Tucholskich i pld. część Kaszub. Nazwa Parku wywodzi się od „zaborów”. Dawniej tak określano tereny położone „za borami” względem ośrodków władzy świeckiej lub kościelnej. Zabory stanowiły odrębną całość w stosunku do sąsiadujących ziem i były wymieniane w czasach książęcych jako „terra Zaborensis”, zaś w czasach krzyżackich jak „land Sabor”.

Jesteśmy zatem w krainie lobelii i jezior lobeliowych, które niczym perły porzrucane są w sandrowym krajobrazie. a także w środkowym biegu Brdy i szeregu jezior rynnowych na jej szlaku : Charzykowskiego, Karsińskiego, Witoczno, Małotańskiego, Łackiego, Dybrzk i Kosobudna. Na terenie ZPK dominują lasy (63%). O walorach przyrodniczych i krajobrazowych decydują jednak rzeki i jeziora zajmujące 11% powierzchni Parku. Symbolem Zaborskiego Parku Krajobrazowego jest puchacz - największa leśna europejska sowa wymagająca ciszy i spokoju, która od wielu lat posiada tu swoje ostoje. Na terenie Parku realizowany jest także program czynnej ochrony raka szlachetnego. Od czerwca 2010 r. ZPK wchodzi w skład największego w Polsce Światowego Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie”.

Nieodłącznym motywem krajobrazu Ziemi Zaborskiej są obiekty architektury sakralnej i użytkowej. Najstarszym zabytkiem jest drewniany kościół w Leśnie z 1650 roku. Godny uwagi jest również kościół w Swornegaciach. Urokliwe przydrożne kapliczki zachęcają strudzonych wędrowców do chwili odpoczynku i zadumy. Przepiękne krajobrazy, bory sosnowe, buczyny i grądy (lasy liściaste z przewagą dębu i grabu) oraz wiele gatunków chronionych roślin i zwierząt, jeziora lobeliowe i zadbane szlaki turystyczne, a także ciekawa oferta ekoturystyczna – to wszystko powinno zadowolić nawet bardziej wybrednych turystów o szerokim spektrum zainteresowań.

Obszar NATURA 2000 - Sandr Brdy

Kod obszaru: PLH220026 - Status formalny: Obszar zatwierdzony Decyzją Komisji Europejskiej. Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Obszar biogeograficzny: kontynentalny Powierzchnia: 7492,6 ha
Opis przyrodniczy: Obszar obejmuje zachodni fragment Borów Tucholskich. Jest to teren o zróżnicowanej rzeźbie młodo glacialnej, w której wyróżniamy rynny rzeczne i zagłębienia wytopiskowe. Silnie rozwinięta jest sieć hydrograficzna, obejmująca rzekę Brdę z dopływami i liczne, często lobeliowe i dystroficzne, zbiorniki wodne. Większość jezior ma charakter przepływowy, wśród nich Jez. Głuche Duże i Jez. Głuche Małe z wodą twardą. Większość obszaru porastają lasy. Na sandrowych, piaszczystych glebach bielicoziemnych wykształciły się głównie bory świeże i bory mieszane, na zboczach dolin rzecznych i jeziornych występują fragmenty grądu subatlantyckiego, na dnie dolin - fragmenty łągów. W zagłębieniach wytopiskowych występują płaty brzeziny i borów bagiennych, często otaczające dobrze zachowane torfowiska wysokie i przejściowe. Występuje tu pojeziorne torfowisko soligeniczne wraz z zarastającym, mezotroficznym zbiornikiem wodnym z licznymi naturalnymi i półnaturalnymi, cennymi fitocenozyami tzw. torfowisk mechowiskowych. W rejonie historycznej krawędzi misy jeziornej liczne, nieaktywne kopuły źródłiskowe z kilkumetrowymi pokładami trawertynów. W części obiektu obecne są też aktywne torfowiska źródłiskowe. Jest tu największe w skali regionu skupienie jezior lobeliowych z charakterystyczną florą.

2.2.2. Charakterystyka wód powierzchniowych

Jezioro Charzykowskie - inaczej Łukomie - jest drugim pod względem wielkości zbiornikiem wodnym w Borach Tucholskich i 21. w Polsce. Jego powierzchnia wynosi 1363,8 ha, a maksymalna głębokość 30,5 m. Maksymalna szerokość jeziora wynosi 2,4 km, minimalna zaś 0,5 km. Jezioro leży na wysokości 120 m n.p.m. i rozciąga się między miejscowością Charzykowy i Małe Swornegacie na długości 9,5 km. Jest to jezioro polodowcowe – rynnowe, a występująca na południowym brzegu jeziora morena ma ścisły związek z powstaniem rynny tego jeziora.

Parę tysięcy lat temu J. Charzykowskie stanowiło jedną rynnę polodowcową wraz z J. Długim, J. Karsińskim i J. Witoczno, o łącznej długości ok. 20 km położonej w rynnach charzykowsko – gwieździńskiej. Rynny rzeźbione przez lądolód skandynawski mają przebieg zgodny z ruchem lądolodu – z północy na południe. Powstały w wyniku erozyjnej działalności rzek płynących często pod ciśnieniem hydrostatycznym właśnie pod lądolodem. Główne dopływy naszego jeziora to: Brda, Czerwona Struga, Jarcewska Struga i Struga Siedmiu Jezior. Południowa część jeziora posiada wody III klasy czystości, natomiast część północna, będąca pod wpływem wód Brdy, ma II klasę czystości. Jezioro posiada wyjątkowo dogodne warunki do żeglowania i uprawiania sportów zimowych (bojery). Doskonale też nadaje się do organizowania rejsów turystycznych, posiada bowiem niezwykle urokliwe zatoczki, dwie wyspy i na ogół łatwo dostępne, choć w większości zalesione brzegi, a także od 2007 roku port jachtowy w Charzykowach wyposażony w odpowiednie dźwigi i slipy do wodowania jachtów. Brzegi jeziora od strony północno-wschodniej są wysokie i dochodzą do 25 m – w tym miejscu między Bachorzem a Małymi Swornegaciami na terenie PNBT znajduje się punkt widokowy, z którego rozpościera się wspaniały widok na ujście Strugi Siedmiu Jezior. Drugi punkt widokowy znajdziemy w południowej części jeziora od strony Zatoki Wolność. Stojąc pod stromym urwiskiem, zaobserwujemy kompleks źródeł warstwowych, słodkich, o stałej temperaturze wody 10° C. Wielką atrakcją dla żeglujących po wodach J. Charzykowskiego są dwie wyspy. Pierwsza i mniejsza to Wyspa Miłości – przez żeglarzy zwana Wyspą Miłości dla Początkujących. W okresie międzywojennym znajdowała się na niej kawiarnia, organizowano tam zabawy taneczne, ogniska i spotkania towarzyskie. Wyspa cieszyła się zawsze powodzeniem wśród żeglarzy, a szczególnie wśród zakochanych. Prawdopodobnie w 1945 roku samoloty rosyjskie zrzuciły na wyspę dwie bomby lotnicze, niszcząc wszystko, co na niej zachowało się po wcześniejszych zniszczeniach. Do dziś można zobaczyć jedynie pozostałe po nalotach leje bombowe. Druga z wysp – Wyspa Bachorska (przez żeglarzy zwana Wyspą Miłości dla Zaawansowanych) znajduje się ok. 8 km od Charzyków – naprzeciw miejscowości Bachorze. Przed wojną na wyspie częstymi gośćmi były harcerki z pobliskiej Funki, natomiast w okresie wojennym ukrywali się na niej partyzanci. W jeziorze żyją liczne gatunki ryb, w tym „królowa ryb słodkowodnych” sielawa. Brzegi roją się od wielu gatunków ptactwa wodnego, wśród których spotkamy np.: żurawia, czapłę siwą, łabędzia niemego, kormorana, perkoza i łyskę. Przez północno - zachodnią część jeziora przebiega jeden z najatrakcyjniejszych

szlaków kajakowych w Europie – szlak rzeki Brdy, na którym już w 1938 zorganizowano Międzynarodowy Spływ Kajakowy. Brda wpływa do J. Charzykowskiego naprzeciw ujścia Strugi Siedmiu Jezior i kieruje się na północ w kierunku Małych Swornegaci. Dalej szlak kajakowy Brdy przebiega pod mostem drogowym (w połowie 2012 roku w tym miejscu stanie most zwodzony budowany w ramach projektu Kaszubska Marszruta).

rzeka Brda - Brda stanowi główny szlak wodny Borów Tucholskich, uchodzi za rzekę nizinną o charakterze górskim, przepływa przez łąki i lasy i ma bardzo zmienną szerokość nurtu. Brda to raj dla kajakarzy, ale jest rzeką niewymagającą od nich zbyt wysokich umiejętności, za to doskonale nadaje się na spływy rodzinne. Należy też pamiętać, że jej prawowymi mieszkańcami są m.in. ptaki wodno-błotne. Cały szlak kajakowy Brdy liczy 233 km i przebiega także przez J. Charzykowskie. Brda to perła szlaków kajakowych w Polsce ... *„wachlarz jej zalet jest tak bogaty, sceneria przybrzeżna tak różnorodna i ciekawa, że nawet pochmurny dzień spędzony na niej zachwyca specyficzną urodą. Cóż dopiero opromieniony słońcem dzień.”* Tak o rzece pisał J. Rydzkowski. Brzegi porośnięte szuwarami, bezcenne siedliska ptaków i wreszcie miejsca pamięci o Karolu Wojtyśle ... W J. Charzykowskim kończy się górny bieg rzeki.

2.3. Walory turystyczne

Niewątpliwie największym atutem położenia i jednocześnie walorem turystycznym Charzyków są najwyższej rangi obszary chronione: Światowy Rezerwat Biosfery „Bory Tucholskie”, Park Narodowy „Bory Tucholskie” i Zaborski Park Krajobrazowy. Turysta przyjeżdżający do naszej miejscowości zauważa przede wszystkim wspaniałe bory iglaste, liczne jeziora i rzeki nadające się do spływów kajakowych oraz czyste i nieskażone powietrze. Walory przyrodniczo – geograficzne są największym skarbem tej okolicy i zasługują na wyróżnienie, chociaż niewątpliwie walorem turystycznym sołectwa Charzykowy jest także port jachtowy i promenada nad jeziorem. Należy zauważyć i pamiętać, że Charzykowy to kolebka żeglarstwa polskiego, która od lat przyciąga żeglarzy, kajakarzy i miłośników sportów wodnych. Chlubą Charzyków są nadal dwa kluby żeglarskie - CHKŻ Chojnice i LKS Charzykowy – dysponujące nie tylko sporą ilością tanich miejsc noclegowych, ale będące przede wszystkim znanymi w całej Polsce ośrodkami szkolenia młodych żeglarzy. To właśnie przez CHKŻ Chojnice organizowane są letnie obozy żeglarskie dla dzieci na łodziach klasy Optimist i obozy

szkoleniowe na stopień żeglarsza jachtowego. Regaty żeglarskie w Charzykowie odbywają się niemalże co tydzień, a w końcu września tradycyjne i najstarsze regaty w Polsce o Błękitną Wstęgę Jeziora Charzykowskiego. W okresie letnim działa również Szkoła Windsurfingu oraz wypożyczalnia sprzętu pływającego. Poza dwoma klubami żeglarskimi, znajduje się tu w pełni wyposażony port jachtowy z możliwością slipowania jachtów. Miejscowość uznawana jest za niezwykle atrakcyjne miejsce do organizowania aktywnego wypoczynku oraz spędzania czasu wolnego w kontakcie z nieskażoną przyrodą, a przewaga lasów sosnowych w okolicy, sprawia, że miejscowy mikroklimat wyjątkowo korzystnie służy zdrowemu wypoczynkowi dzieci, młodzieży i osobom starszym, zwłaszcza tym w podeszłym wieku. Atrakcyjność Charzyków to także fakt istnienia siedziby Parku Narodowego i ZPK oraz ich bogata oferta edukacyjna. Obok siedziby PNBT znajduje się ścieżka botaniczna przeznaczona dla tych turystów, którzy nie mogą odbywać długich, pieszych wędrówek do Parku, a także dla osób na wózkach inwalidzkich. Ścieżka botaniczna jest przystosowana dla osób niewidomych i niedowidzących. Walorem miejscowości jest także korzystne położenie w niedużej odległości od większego miasta, zaledwie 5 km od miasta Chojnice, które zapewnia mieszkańcom pracę, a turystom możliwość odwiedzenia ciekawych zabytków, a w razie niepogody parku wodnego, kręgielni, kina, itp., także korzystne położenie komunikacyjne.

Charzykowy posiadają dobrze rozwiniętą bazę noclegową i żywieniową, istnieją tu: dwa hotele, kilka ośrodków wczasowych, domów gościnnych i pensjonatów oraz dwa pola namiotowe, kilka restauracji i barów. Ogromnym powodzeniem cieszy się promenada i ścieżka rowerowa, która biegnie brzegiem jeziora na długości 2,5 km i dalej do Chojnic. Atrakcją tego miejsca jest także miejscowy amfiteatr, a odbywające się w nim koncerty, festiwale oraz jarmarki ściągają liczne rzesze turystów i mieszkańców Chojnic. Od roku 2012 niewątpliwym atutem Charzyków jest przebiegająca przez miejscowość Marszruta Kaszubska (to system ścieżek rowerowych łączących wszystkie większe miejscowości w okolicy).

2.4. Ludność i gospodarka

2.4.1. Mieszkańcy wsi i sołectwa Charzykowy

Według stanu na 31 grudnia 2011 r. liczba mieszkańców miejscowości Charzykowy wynosiła **1496 osób**, natomiast w pozostałych trzech wsiach sołectwa (Łukomie, Wolność, Pomoc) razem mieszkało zaledwie **160 osób**. **A . Udział ludności Charzykowy w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Chojnice**

Wyszczególnienie	2002	2006	2008	2011
Charzykowy wieś	1055	1252	1334	1496
Sołectwo Charzykowy	1321	1510	1585	1536
Łączna liczba ludności Gminy Chojnice	15608	16394	16754	17034
% Udział ludności Charzykowy w ogólnej liczbie ludności Gminy Chojnice	6,75%	7,63%	7,96%	8,78 %
% Udział ludności Sołectwa Charzykowy w ogólnej liczbie ludności Gminy Chojnice	8,46%	9,21%	9,46%	9,01%

B. Struktura wieku i płci mieszkańców wsi i sołectwa Charzykowy w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Chojnice w roku 2011 (dane z 17.05.2012r.)

WIEK	0-3	4-7	8-12	13-16	17-19	20-25	26-60	61 i więcej
Razem 1584	57	75	71	71	56	139	810	305
100 %	3,6	4,73	4,48	4,48	3,54	8,78	51,13	19,26

	Mężczyźni	Kobiety	Razem
Sołectwo Charzykowy	767	817	1584

Z przedstawionych danych wynika, że większość naszych mieszkańców stanowią kobiety, także ponad połowę mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Znaczną grupą wiekową w naszym sołectwie są emeryci i renciści, tj. 20% mieszkańców. Co oznacza, że dla tej wyjątkowo licznej grupy wiekowej należy zaplanować odpowiednią ofertę. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (do 16 lat) to łącznie 274 osoby. Są to dzieci i młodzież, która proces edukacji będzie kontynuować w Charzykowach. Liczba młodzieży dojeżdżającej do szkół to łącznie 195 osób – co oznacza inne potrzeby i proponowanie dla tej grupy wiekowej odmiennej oferty.

C. Problemy bezrobocia w miejscowości i sołectwie Charzykowy. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych przedstawiała się następująco według stanu na dzień 31.12.2011 r.:

	31.12.2010	31.12.2011	Wzrost(+) i spadek (-) liczby bezrobotnych
SOŁECTWO Charzykowy razem:	94	98	+4
Charzykowy	90	92	+2
Łukomie	-	-	-
Pomoc	1	-	-1
Wolność	3	6	+3

Z przedstawionych danych wynika, że liczba bezrobotnych wzrosła w porównaniu z rokiem 2010 o 2 osoby w samych Charzykowach i o 4 osoby w sołectwie.

2.4.2. Gospodarka

Charzykowy to miejscowość turystyczna i dlatego głównym miejscem pracy dla wielu mieszkańców są miejscowe sklepy, ośrodki wczasowe, pensjonaty, restauracje i bary. Znaczna część mieszkańców dojeżdża do pracy w chojnickich zakładach pracy np. w szkołach, w administracji, handlu, służbie zdrowia, itd. W Charzykowach 156 osób ma zarejestrowaną działalność gospodarczą (dane na koniec 2011 roku), a część z nich zapewnia pracę

przynajmniej jednej osobie. Są to nast. firmy: Usługi Ogólnobudowlane „MARBRUK”, Centrum Turystyczno Konferencyjne „Na Skrapie” , Chojnicki Klub Żeglarski, Ludowy Klub Sportowy Charzykowy, Park Narodowy „Bory Tucholskie”, Zaborski Park Krajobrazowy, PHU Markowy (Informacja Turystyczna), DAZZANI FUNGHI EXPORT IMPORT Rosana Iwicka (Ośrodek Rejs i Restauracja Tawerna), PPHU LAHN, V-MEDIC Bożena Szejder, OW PARADISE Hanna Gostomczyk, FHU ATUT Charzykowy, Zespół Szkół Charzykowy, FIRMA LUBIŃSKI, MARBRUK Sp. z o.o. Charzykowy, Dom Gościnny D”ARTAGNAN , Usługowy Zakład Stolarski –Jabłoński Czesław, Cukiernia Jerzy Kuligowski, Sklep Spożywczo- Przemysłowy Roman Milachowski, PW „AS” Katarzyna Starszak, Mała gastronomia Barbara Tarka, PPHU TURYSTA, Biuro rachunkowe „STOL-FIN” S.C. Kazimierz Stoltman, restauracja HOLIDAY Ewa Duraj, warsztat – Wulkanizacja Jan Cygan, OW „KASIA” Tyborczyk Katarzyna, PW”MALTA” Stanisław Barton Zakład Instalacji WOD-KAN i CO Lech Osowski, Sklep Spożywczo Przemysłowy Henryk Radomski, BRUKBED Radosław Kuczyński, OW”KASZUB” Edyta Magolewska-Płotka, ZU Piotr Zakrzewski, (Wypożyczalnia Zacisze) PHU TREMINAL Lamczyk Danuta (Centrum Tenisowe).

2.5. Infrastruktura techniczna

2.5.1. Drogi i komunikacja

Droga wojewódzka nr 212 Chojnice – Bytów oraz droga powiatowa Chojnice – Chociński Młyn, która przecina miejscowość Charzykowy, umożliwiają dogodne połączenie z większymi ośrodkami miejskimi: w Chojnicach, Bytowie i Słupsku. Obie drogi zapewniają także dogodne połączenia z innymi miejscowościami leżącymi nad samym Jeziorem Charzykowskim i dalej na terenie gmin: Chojnice, Brusy i Konarzyny. Niezwykle ważna dla lokalnej społeczności , ze względu na znaczną ilość osób dojeżdżających do pracy i szkół ponadpodstawowych, jest oświetlona na całej długości droga wraz ze ścieżką rowerową do Chojnic. Stosunkowo wąska droga powiatowa w kierunku Swornegaci , z której korzystają zarówno mieszkańcy małych osad nad J. Charzykowskim, zwłaszcza dzieci dojeżdżające do szkoły oraz liczni turyści udający się do parku narodowego, stanowiła dotychczas ogromny problem i zagrożenie życia dla jej uczestników. Obecnie na całej długości tej drogi budowana jest ścieżka rowerowa w ramach programu „Kaszubska Marszruta”. Wewnątrz wsi znajduje się kilka przystanków MK. Komunikacja publiczna zapewnia połączenie zarówno z miastem Chojnice (co ważne także z dworcem PKP i PKS oraz szpitalem) jak i innymi miejscowościami leżącymi nad Jeziorem Charzykowskim (Stary Młyn, Funka, Bachorze, Małe Swornegacie) oraz z Chocińskim Młynem i Swornegaciami.

2.5.2. Wodociągi i kanalizacja, odpady komunalne

Miejscowość zaopatrywana jest w wodę z wodociągu publicznego, w którym w roku 2010 Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Chojnicach stwierdził przekroczenie dopuszczalnych norm stężenia żelaza, manganu oraz mętności wody. W 2011 roku prowadzono postępowanie administracyjne celem uzyskania wody odpowiadającej wymaganiom sanitarnym. Zalecenia dotyczące poprawy jakości wody wykonano w końcu roku 2011, tym nie mniej wodociąg oraz

sieć kanalizacyjna w Charzykowach są przestarzałe, niezwykle awaryjne i nie odpowiadają standardom europejskim. Część rur prowadzących wodę, zwłaszcza w starej części miejscowości wykonanych jest z azbestu. Dokumentacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest niepełna i często niezgodna ze stanem faktycznym.

Miejscowość nie posiada własnej oczyszczalni ścieków, a odpady komunalne odprowadzane są do oczyszczalni w Iglach. Śmieci z gospodarstw domowych wywożone są przez dwie firmy, z którymi mieszkańcy zobowiązani są do podpisywania odpowiednich umów. Problemem dla organu samorządowego jest skłonienie wszystkich właścicieli posesji w Charzykowach do posiadania odpowiednich pojemników, dotyczy to zwłaszcza tych, którzy zamieszkują naszą miejscowość sezonowo. We wsi prowadzi się także wstępną segregację odpadów – pozyskuje się plastik, puszki aluminiowe, szkło i papier. Publiczne pojemniki na odpady segregowane znajdują się w kilku punktach miejscowości, natomiast przy poszczególnych domostwach zwykle dwa pojemniki: jeden na odpady ogólne i drugi na papier, plastik, szkło i puszki. Organizacje pozarządowe prowadzą każdego roku akcje polegające na sprzątnięciu brzegów Jeziora Charzykowskiego i porządkowaniu szlaków turystycznych w okolicy. Gospodarka odpadami pozostawia jednak nadal wiele do życzenia i jest aktualnie w centrum zainteresowania samorządu gminy.

2.5.3. Telefonizacja i informatyzacja

We wsi znajduje się zarówno nowoczesna cyfrowa centrala telefoniczna jak i dostęp do sieci operatorów telefonii komórkowej. Internet pozyskiwany jest drogą kablową i radiową dzięki masztopi, który umieszczono na terenie Zespołu Szkół w Charzykowach. W okresie od maja do końca września zarówno mieszkańcy jak i turyści mogą korzystać odpłatnie z dostępu do Internetu w miejscowym Punkcie Informacji Turystycznej oraz bezpłatnie w budynku miejscowej straży pożarnej. Z uwagi na brak placówki pocztowej problemem jest brak dostępu do usługi faksu.

2.5.4. Instalacja gazowa i inne proekologiczne rozwiązania grzewcze

Od 2010 roku Charzykowy posiadają instalację gazową, do której podłączono wiele ulic i domostw w południowej części miejscowości. Z uwagi na brak zainteresowania nadal nie ma takowej instalacji w części północnej. W związku z powyższym mieszkańcy wielu gospodarstw domowych, a także ośrodki wczasowe i mali przedsiębiorcy w centrum Charzyków nadal używają prymitywnych pieców do centralnego ogrzewania pomieszczeń i wody (nawet latem). Wielu kupuje węgiel często najgorszej jakości co jest ogromnym problemem miejscowości, przyczynia się bowiem do znacznego zanieczyszczenia powietrza zarówno latem jak i zimą. Z uwagi na brak odpowiedniego programu pozyskiwania środków europejskich i pomocy w tej kwestii ze strony urzędu gminy, oraz braku jakichkolwiek bodźców zachęcających, w miejscowości praktycznie nie zainstalowano żadnych baterii słonecznych, pomimo ogromnego zainteresowania mieszkańców takimi rozwiązaniami (znajdują się one na zaledwie kilku prywatnych domach). Zarówno w gminie jak i w Charzykowach nie opracowano

dotychczas programu, który zapewni mieszkańcom dostęp do tanich i ekologicznych rozwiązań grzewczych. Wielu mieszkańców nadal korzysta z niebezpiecznych butli gazowych.

2.6. Infrastruktura turystyczna

Na infrastrukturę turystyczną naszej miejscowości składają się m.in. Punkt Informacji Turystycznej , szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, w tym budowana właśnie Marszruta Kaszubska, ścieżka botaniczna przy PNBT, promenada i port jachtowy, plaża i pomosty, wytyczone miejsca do kąpieli, wypożyczalnie rowerów i kajaków, hotele, ośrodki wczasowe, pensjonaty i domy gościnne, dwa pola namiotowe, obiekty sportowe (zespół boisk ORLIK, kluby żeglarskie, korty tenisowe, boisko do gry w piłkę plażową), a także bary i restauracje.

2.6.1. Szlaki turystyczne

Przez Charzykowy i najbliższą okolicę przebiegają następujące szlaki turystyczne:

1) piesze: czerwony szlak kaszubski im. J. Rydzkowskiego , zielony Szlak Strugi Siedmiu jezior, czarny szlak im. J. Karnowskiego żółty szlak im. J. Bruskiego, niebieski szlak Brdy ,

2) rowerowe: niebieski rowerowy z Bydgoszczy do Chojnic , czarny rowerowy z Tucholi do Bachorza, Greenway Naszyjnik Północy oraz Marszruta Kaszubska – częściowo pokrywająca się z istniejącymi już szlakami rowerowymi (szlak rowerowy w budowie, przewidywane zakończenie inwestycji w przed sezonem turystycznym 2013r.)

3) kajakowe: szlak kajakowy na Jeziorze Charzykowskim i Brdzie

2.6.2. Baza handlowa i gastronomiczna jest znacznie bogatsza w sezonie turystycznym niż w pozostałej części roku. Latem czynne są m.in. Bar Pod Bocianem i Pawilon Przy Plaży, sklep z pamiątkami, prasą, Informacja Turystyczna i sklep z artykułami wędkarskimi, natomiast w ciągu całego roku otwarte są także: Restauracja Na Skarpie, Restauracja Amfiteatr, Paradise, Tawerna w OW Rejs, Restauracja Just oraz dwie dyskoteki: Holiday i Pod Papugami . Codziennie i do późnych godzin wieczornych otwarte są 4 sklepy ogólnospożywcze, w tym Cukiernia Kuligowscy i sklep mięsny.

2.6.3. Baza noclegowa

Baza noclegowa miejscowości klasyfikowana jest na średnim poziomie, zdarzają się bowiem , chociaż coraz rzadziej, miejsca niosące ślady z poprzedniej epoki. Niewątpliwie są też obiekty wyjątkowej urody i bardzo wysokiej jakości, jak np. hotel „Na Skarpie” czy Hotel „Bellvue”. Większość obiektów jest nieklasyfikowana, a ich właściciele niechętnie poddają się procesowi kategoryzacji obiektów, zarówno ze względów finansowych jak i braku możliwości wprowadzenia koniecznych zmian. Obiekty noclegowe w Charzykowach to głównie ośrodki wczasowe, małe pensjonaty i domy gościnne. Sporą ilością tanich miejsc noclegowych dysponują oba kluby żeglarskie: CHKŻ i LKS. Zauważa się jednak bardzo małą, jak na Charzykowy, ilość kwater prywatnych oraz brak schroniska młodzieżowego o europejskim

standardzie. Dwa istniejące w Charzykowach pola namiotowe nie spełniają do końca oczekiwań współczesnego turysty, głównie ze względu na ubogie wyposażenie w węzły sanitarne. Największym problemem jest brak całorocznego obiektu noclegowego, mogącego pomieścić grupę liczącą ok. 60 osób (pełen duży autokar).

2.7. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna obejmuje pakiet usług z zakresu: administracji, łączności, bezpieczeństwa publicznego, oświaty i wychowania, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury i sportu, usług decydujących o jakości życia oraz działalność organizacji pozarządowych. Wszystkie inne bardzo specjalistyczne usługi są dostępne odległym o 4-5 km mieście powiatowym (w Chojnicach) oraz w innych miastach odległych od Charzyków od 100 do 120 km (Bydgoszcz, Trójmiasto).

2.7.1. Jednostki infrastruktury społecznej.

We wsi zlokalizowane są usługi realizowane przez następujące placówki i jednostki:

- a. Ochotnicza Straż Pożarna
- b. Posterunek Policji (czynny zaledwie w sezonie od godz. 8.00-15.00)
- c. WOPR
- d. Cmentarz
- e. Centrala Telefoniczna

2.7.2. Oświata i wychowanie

Od 1 września 2012 roku w Charzykowach istnieje już Zespół Szkół, w ramach którego pracuje Szkoła Podstawowa o raz nowo utworzone Gimnazjum.

2.7.3. Kultura

Infrastruktura kulturalna jest niezwykle uboga, bowiem miejscowość nie posiada ani domu kultury, ani kina, zaś biblioteka publiczna działa przy zespole szkół jedynie w godz. pracy szkoły i w związku z powyższym nie jest dostępna dla wszystkich mieszkańców, a zwłaszcza dla młodzieży późno wracającej ze szkół średnich w Chojnicach. Dla szukających innej formy wypoczynku (poza aktywnym spędzaniem wolnego czasu) oferujemy imprezy kulturalne, koncerty i festiwale, które odbywają się tylko latem w ciekawie położonym amfiteatrze nad jeziorem. Każdego roku GOK Chojnice zaprasza na występy m.in. zespołów folklorystycznych, rockowych i kabaretów, na Festiwal Piosenki Żeglarskiej „Szanty” i na Bitwę Kabaretową, Natomiast Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...” na Jarmarki Ekoturystyczne pn. „Czym Chata bogata” – promujące miejscową bazę turystyczną, regionalne produkty spożywcze i rękodzielnicze. Podczas tej imprezy tradycyjnie prezentują się m.in. parki narodowe, krajobrazowe, nadleśnictwa, kluby żeglarskie, Harcerskie Centrum Edukacji Ekologicznej w Funce oraz Bractwo Rycerskie z Chojnic, a na deskach amfiteatru występują młodzi artyści z Charzyków i Chojnic, Chojnicki Big-Band i zespoły rockowe z całego regionu.

2.7.4. Miejsca zabytkowe w Charzykowach .

Warto zwrócić uwagę na bardzo starą dzwonnice z 1910 roku. Plac pod budowę tego obiektu podarował rolnik o nazwisku Warnke. Zapiski dotyczące dzwonnicy z 1985 roku informują, że jest to budowla neogotycka, murowana z cegły, dwukondygnacyjna, słupowa i czworoboczna. Posiada dwuspadowy dach , zwieńczony ażurowym krzyżem metalowym. W jej wnętrzu znajduje się figura Matki Boskiej, zaś front dzwonnicy zdobi zarys neogotyckiego portalu , we wnękach którego znajdują się figurki : Matki Bożej Niepokalanie Poczętej, oraz dwóch aniołków adorujących Matkę Bożą. W dzwonnicy znajdują się dwa dzwony : św. Piotr i św. Paweł.

W 1939 roku Niemcy zabrali figurę nieznanego świętego z frontu dzwonnicy, a także dzwon św. Pawła. Został on ponownie odlany , zakupiony i zawieszony przez proboszcza charzykowskiej parafii, ks. M. Turzyńskiego. Inne miejsca godne uwagi to kapliczki, figury i krzyże przydrożne., które z niebywałą pieczołowitością opisuje w swojej książce Andrzej Ortman. Dzięki niemu każdy z nas ma okazję poszerzenia wiedzy o zagadnienia społeczno-kulturalne w regionie. W każdej bowiem wsi , także w Charzykowach przy drogach lub na skrzyżowaniach , a nie rzadko i pod domami poszczególnych gospodarzy stawiane były kapliczki, figurki lub krzyże... Miejsca mówiące o historii jakiegoś wydarzenia lub osoby.

2.7.5. Sport

Żeglarstwo to dominująca dziedzina sportu w Charzykowach . Od kilkudziesięciu lat działają tu dwa potężne kluby żeglarskie: CHKŻ Chojnice i LKS Charzykowy, w których wychowano wielu wspaniałych żeglarzy, mistrzów świata, Europy i Polski. Oba kluby posiadają ogromne zaplecze w postaci żaglówek wyczynowych, jachtów i kajaków oraz miejsca noclegowe. Oba kluby są organizatorami obozów żeglarskich i szkoleń młodych żeglarzy, a CHKŻ jest z pewnością najlepszym w Polsce ośrodkiem szkolenia dzieci na Optymistach. Przy CHKŻ działa także KLUB Kajakowy „Szansa”, w którym z ogromnym sukcesami trenuje młodzież niepełnosprawna. Poza tym przy Zespole Szkół istnieje zespół boisk ORLIK z oraz otwarta w bieżącym roku nowa sala gimnastyczna z widownią na ponad 200 miejsc. Od 2010 roku działa także klub piłkarski „Charzykowiec”.

2.7.6. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na terenie miejscowości.

- a. Ochotnicza Straż Pożarna
- b. Chojnicki Klub Żeglarski
- c. Ludowy Klub Sportowy
- d. Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...” (od 2008 roku)
- e. Stowarzyszenie „Charzykowiec” (od 2010 roku)
- f. Stowarzyszenie Charzykowy

Działanie organizacji pozarządowych i oddolne inicjatywy mieszkańców to nadzieja na pozyskiwanie dodatkowych środków zewnętrznych oraz na uzupełnienie oferty kulturalno-rekreacyjnej, sportowej i ekologicznych działań na terenie sołectwa Charzykowy. Ochotnicza

Straż Pożarna jest wspaniałym łącznikiem międzypokoleniowym organizacją pomagającą od lat mieszkańcom, a ich obiekt to obecnie jedyne miejsce, w którym mieszkańcy mają możliwość spotkania się na zorganizowanych zajęciach, zebraniach, szkoleniach, itp. Działalność klubów żeglarskich to zapisane na kartach historii ciągłe sukcesy ich wychowanków. Nowo powstałe Stowarzyszenie „Charzykowianka” daje wspaniałe możliwości trenowania piłki nożnej przez najmłodszych na miejscowym ORLIKU, natomiast powstałe już 4 lata temu Stowarzyszenie „Charzy...” organizuje cyklicznie jarmark ekoturystyczny, liczne imprezy sportowo – rekreacyjne, zawody wędkarskie i akcje ekologiczne. Na uwagę zasługuje fakt zorganizowania po raz pierwszy w br. imprezy o charakterze GRAND PRIX . Grand Prix Borów Tucholskich w Nordic Walking ma szansę zostania imprezą roku w powiecie chojnickim jak i ubiegłorocznie nominowany do tej kategorii jarmark ekoturystyczny „Czym Chata Bogata”.

3. Ocena mocnych i słabych stron oraz określenie szans i zagrożeń - Analiza SWOT

3.1. Analiza SWOT umożliwia zidentyfikowanie mocnych i słabych stron miejscowości oraz czynników stanowiących szanse i zagrożenia. Zebranie tych czynników i określenie wagi ich wpływu na rozwój miejscowości, pozwala wyznaczyć strategiczne kierunki rozwoju miejscowości, określić tempo tego rozwoju oraz eliminowanie czynników utrudniających ten rozwój

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Położenie nad J. Charzykowskim , na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego i Światowego Rezerwatu Biosfery "Bory Tucholskie"	1. Przebiegająca przez wieś droga powiatowa przyczynia się do zwiększonego ruchu w centrum miejscowości.
2. Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Narodowego „Bory Tucholskie”	2. Zły stan nawierzchni na drogach osiedlowych – brak utwardzenia, chodników i systemu odprowadzania wody deszczowej.
3. Bliskie sąsiedztwo miasta powiatowego i siedziby gminy (miejsca pracy, instytucje powiatowe i gminne, instytucje kulturalne, szkoły średnie i wyższe uczelnie, duże sklepy, dworzec PKP i PKS)	3. Zaniedbana infrastruktura techniczna, zwłaszcza wodno – kanalizacyjna.
4. Istniejąca w centrum miejscowości Szkoła Podstawowa i Gimnazjum oraz przedszkole	4. Zbyt mała ilość połączeń MZK z Chojnicami oraz innymi miejscowościami nad J. Charzykowskim
5. Czyste środowisko – brak dużych uciążliwych zakładów dla środowiska	5. Mała aktywność społeczna mieszkańców oraz ich roszczeniowa postawa.
6. Wysokie walory przyrodnicze otoczenia (lasy, jeziora, rzeki)	6. Zła jakość wody pitnej oraz stałe kłopoty z ciśnieniem wody w różnych punktach miejscowości.

7. Bogata infrastruktura turystyczna (dobrze oznakowane szlaki turystyczne i ścieżki dydaktyczna PNBT, ścieżka botaniczna przy siedzibie PNBT i Punkt Informacji Turystycznej, miejsca do kąpiel, pomosty, plaża, port jachtowy, promenada i ścieżki rowerowe , wypożyczalnie rowerów i kajaków)	7. Brak oświetlenia ulicznego na większości nowych ulic!
8. Połączenia MZK z Chojnicami oraz miejscowościami leżącymi nad J. Charzykowskim i Karsińskim	8. Brak stałego – całodobowego posterunku policji oraz godnego budynku dla policji i WOPR !
9. Dogodne położenie przy drodze powiatowej oraz w bliskim sąsiedztwie drogi wojewódzkiej Chojnice –Bytów, prowadzącej nad morze	9. Brak infrastruktury przeznaczonej dla wędkarzy.
10. Parkingi: 2 duże i 1 mały	10. Słaby dostęp do biblioteki publicznej
11. Dwa potężnie działające kluby żeglarskie	11. Brak ciekawych miejsc pracy.
12. Coraz to bogatsza i bardziej zadbana baza noclegowa (2 hotele, domy gościnne i pensjonaty, dwa pola biwakowe, ośrodki wczasowe) oraz baza gastronomiczna	12. Słaba/znikoma znajomość języków obcych wśród osób obsługujących turystów (sklepy, , bary, restauracje, ośrodki wczasowe i pensjonaty)
13. Dostateczna ilość sklepów działających w sezonie i całorocznych(spożywcze, mięsny, cukiernia, prasa, pamiątki, sklep wędkarski)	13. Brak kawiarni i miejsc, w którym można zjeść śniadania o każdej porze roku
14. Czynna sezonowo (od maja do czerwca) przez cały dzień od 8.00-20.00, również w niedziele i święta , Informacja Turystyczna	14. Brak urzędu pocztowego.
15. Możliwość organizowania dużych imprez sportowych dzięki istniejącemu zapleczu: ORLIK i ślta gimnastyczna, boisko do piłki plażowej + akwen jeziora dla imprez żeglarskich	
16. Działający w centrum ośrodek zdrowia	
17. Posterunek Policji	
18. Prężnie działająca Ochotnicza Straż Pożarna	
19. Kościół i cmentarz parafialny	
20. Siedziba PNBT i ZPK (możliwości uczestnictwa w wykładach, zajęciach terenowych , konkursach i wycieczkach oraz rajdach po Parku Narodowym i Krajobrazowym) .	
21. Cykliczne organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych np. z nordic walking oraz jarmarków ekoturystycznych promujących Charzykowy.	
22. Organizowanie imprez kulturalnych przez	

prywatnych przedsiębiorców (np. w OW Rejs)	
23. Przebiegające przez miejscowość szlaki turystyczne.	
24. Ciąg pieszo-rowerowy Chojnice – Charzykowy.	
25. Nowa sala gimnastyczna	
26. Ogromne zaangażowanie części mieszkańców na rzecz sprzątnięcia szlaków turystycznych i brzegów J. Charzykowskiego.	
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Moda na turystykę wiejską, agroturystykę, kontakt z nieskażoną przyrodą	1. Brak środków na rozwój infrastruktury technicznej i turystycznej.
2. Dodatkowe wsparcia finansowe obszarów wiejskich(np. środki z PROW)	2. Kryzys gospodarczy oraz kłopoty finansowe na rynkach europejskich.
3. Kreowanie turystycznego wizerunku miejscowości	3. Duża konkurencja podmiotów gospodarczych ubiegających się o środki unijne w regionie.
4. Oddolne inicjatywy społeczne służące rozwojowi Charzyków i poprawie wizerunku miejscowości.	4. Brak inicjatyw oddolnych.
5. Działania zmierzające do ściągania inwestorów.	5. Starzenie się społeczeństwa.
6. Działania lokalnego samorządu ułatwiające inwestowanie i działanie podmiotów turystycznych.	

3.2. Zdefiniowane problemy sołectwa Charzykowy

- A. Niski budżet i wysokie koszty utrzymania infrastruktury technicznej (drogowej i wodno-kanalizacyjnej).
- B. Niedoinwestowana i zaniedbana infrastruktura techniczna (liczne awarie sieci wodno-kanalizacyjnej).
- C. Niska jakość wody pitnej w wodociągu Charzykowy.
- D. Brak miejsc pracy na lokalnym rynku i konieczność jej szukania poza sołectwem.
- E. Duży odsetek ludzi objętych pomocą społeczną.
- F. Liczne i częste zniszczenia mienia (przystanki, ogrodzenia, znaki drogowe, itp.) przez młodzież bawiącą się w miejscowych dyskotekach.
- G. Patologie społeczne - tym alkoholizm.
- H. Zbyt mała aktywność gospodarcza mieszkańców oraz nieprzygotowanie do zmieniających się wymogów gospodarki rynkowej. Brak kapitału na rozwój inicjatyw społecznych oraz na rozwój działalności gospodarczych.

- I. Brak środków na prace porządkowe w miejscowości, a co za tym idzie rosnące zaniedbania w ogólnym wyglądzie wsi.
- J. Brak szeregu różnych punktów usługowych , w tym np. zakładu fryzjerskiego, kosmetycznego, itp.

4. Określenie celów rozwoju i planowanych inwestycji

4.1. Cel główny: Poprawa infrastruktury i wizerunku sołectwa Charzykowy.

4.2. Cele szczegółowe:

- A. Poprawa infrastruktury drogowej, kulturalnej i sportowej oraz poprawa wizerunku miejscowości.
- B. Infrastruktura i promocja turystyczna.
- C. Pobudzenie aktywności społecznej, sportowej , kulturalnej i ekologicznej oraz przedsiębiorczości mieszkańców.

4.2.1. Wykaz i opis planowanych przedsięwzięć z zakresu poprawy infrastruktury drogowej, kulturalnej, sportowej i zdrowotnej oraz wizerunku miejscowości. Cel i przeznaczenie. Terminy realizacji. Koszt ogółem. Źródło finansowania .

- a. **Modernizacja sieci wodno – kanalizacyjnej** w celu poprawy jakości wody, sprawności jej dostarczania wszystkim mieszkańcom oraz zmniejszenia awaryjności instalacji.
Termin realizacji do 2019 roku.
Koszt ogółem: ponad 30 mln
Źródło finansowania : budżet gminy, RPO i inne środki zewnętrzne
- b. **Budowa dróg osiedlowych** w celu poprawy jakości życia, bezpieczeństwa i estetyki wsi.
Termin realizacji do 2019 roku. Sukcesywnie – każdego roku jedna ulica.
Koszt ogółem: ponad 5 mln
Źródło finansowania : budżet gminy, budżet sołectwa, mieszkańcy i środki zewnętrzne
- c. **Budowa chodników** dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, a szczególnie dzieci i osób starszych – na ulicach o wyjątkowo dużym nasileniu ruchu samochodowego.
Termin realizacji : do 2019 roku. Sukcesywnie w miarę potrzeb.
Koszt ogółem: 500 tyś.
Źródła finansowania: gmina Chojnice, sołectwo Charzykowy, mieszkańcy środki zewnętrzne z PROW
- d. **Uzupełnienie oświetlenia** na drogach wewnątrzosiedlowych w celu poprawy komfortu i jakości życia, bezpieczeństwa i estetyki wsi.
Termin realizacji do 2018 roku.
Koszt ogółem: 10 tyś. (po 1-2 tyś. każdego roku)
Źródło finansowania: gmina Chojnice, sołectwo Charzykowy, środki zewnętrzne

- e. **Budowa posterunku policji i jednocześnie nowego obiektu dla WOPR** celu poprawy warunków pracy policjantów, estetyki obiektu oraz bezpieczeństwa mieszkańców. w celu poprawy jakości pracy ratowników wodnych, poprawy estetyki budynku, a także w celu podniesienia bezpieczeństwa zarówno kąpiącym się i korzystającym z pływającego sprzętu turystycznego na akwenu J. Charzykowskiego poprzez odpowiednie wyposażenie tegoż obiektu.
Termin realizacji do 2016 roku.
Koszt ogółem : 2 mln zł.
Źródła finansowania: Woj. Komenda Policji, samorzady lokalne, środki zewnętrzne PROW
- f. **Budowa stacji wodnej PTTK** nad jeziorem wraz z pomostem w celu przywrócenia właściwego i charakterystycznego dla Charzyków obiektu, w którym mieściłaby się wypożyczalnia kajaków, żaglówek, itp. Termin realizacji do 2018 roku.
Termin realizacji : do 2016 roku
Koszt ogółem: 200tyś.
Źródła finansowania : środki własne właściciela PTTK , środki zewnętrzne pozyskane przez PTTK
- g. **Przebudowa amfiteatru** : obiekt wymaga powiększenia i zadaszenia sceny oraz widowni na okres sezonu letniego , także wymiany ławeczek.
Termin realizacji do 2016 roku.
Koszt ogółem: 50tyś.
Źródła finansowania: gmina Chojnice, sołectwo Charzykowy, środki pozyskane z PROW Małe Projekty
- h. **Modernizacja i przebudowa obiektów LKS i CHKŻ** w celu poprawy warunków szkolenia dzieci i młodzieży, organizowania regat żeglarskich o wyższej randze, poprawie bezpieczeństwa i estetyki.
Termin realizacji do 2019 roku.
Koszt ogółem: 100tyś.
Źródła finansowania : środki zewnętrzne pozyskane przez LKS i CHKŻ
- i. **Zagospodarowanie i poprawa wizerunku miejsc publicznych:** zagospodarowanie terenów wokół byłej poczty, skrzyżowania przy ORLIKU, instalowanie tzw. witaczy przy wjazdach do miejscowości itp. w celu poprawy wizerunku i podniesienia atrakcyjności tych miejsc jak całej miejscowości przede wszystkim poprzez wykonanie prac porządkujących, nasadzenie krzewów i drzewek oraz kwiatów, wykonanie małej architektury (np. pergoli, ławeczek, tablic informacyjnych, itp.).
Termin realizacji: systematycznie do 2019 roku.
Koszt ogółem: 20tyś. (każdego roku od 2-2,5 tyś.)
Źródła finansowania: sołectwo Charzykowy, środki pozyskane z PROW Małe Projekty
- j. **Modernizacja parkingu przy Ośrodku Zdrowia** w celu podniesienia pojemności parkingu, jego estetyki, atrakcyjności centrum wsi.

Termin realizacji do 2018 roku.

Koszt ogółem: 10tyś.

Źródła finansowania: sołectwo Charzykowy i gmina Chojnice

- k. Instalacja sieci monitoringu w centrum miejscowości** w celu poprawy bezpieczeństwa oraz zminimalizowania aktów wandalizmu przez uczestników dyskotek i koncertów.

Termin realizacji do 2016 roku.

Koszt ogółem: 5tyś. (realizacja rozłożona w czasie)

Źródła finansowania: sołectwo Charzykowy

- l. Odnawianie parkanów i elewacji** w celu polepszenia wizerunku i estetyki wsi.

Termin realizacji do 2018 roku.

Koszt szacunkowy ogółem: 140 tyś (7 lat x 2 posesje rocznie x 10 tyś.)

Źródła finansowania : właściciele poszczególnych posesji.

- m. Budowa wielofunkcyjnego obiektu**, w którym swoją siedzibę znajdzie nowy ośrodek zdrowia, biblioteka publiczna, sala świetlicowa z zapleczem kuchennym i sanitarnym toalety publiczne oraz inne pomieszczenia służące ogółowi mieszkańców, np. agencja pocztowa. Budynek powstałby w celu poprawienia infrastruktury zdrowotnej, społecznej i kulturalnej wsi, zapewnienia mieszkańcom lepszej opieki zdrowotnej, lepszego dostępu do dóbr kultury oraz w celu organizowania spotkań z mieszkańcami, spotkań organizacji pozarządowych, zajęć dla dzieci, młodzieży i osób starszych.

Termin realizacji do 2018 roku.

Koszt szacunkowy ogółem: 1 mln (rozłożony na kolejne lata)

Źródła finansowania: gmina Chojnice i sołectwo Charzykowy, środki zewnętrzne

- n. Budowa parkingu za cmentarzem** w celu podniesienia pojemności ilości miejsc parkingowych w Charzykowach, zwłaszcza w sezonie letnim oraz dla osób odwiedzających miejscowy cmentarz.

Termin realizacji do 2016 roku.

Koszt szacunkowy ogółem: 250tyś.

Źródła finansowania: gmina Chojnice i sołectwo Charzykowy, środki zewnętrzne

4.2.2. Wykaz i opis planowanych przedsięwzięć z zakresu infrastruktury i promocji turystycznej. Terminy realizacji.

- a. Profesjonalne zagospodarowanie plaży oraz jej powiększenie** w celu zwiększenia ilości miejsc dla korzystających z plaży i kąpieliska, podniesienia atrakcyjności całego nabrzeża i miejsc najchętniej odwiedzanych.

Termin realizacji do 2019 roku.

Koszt ogółem: 5 tyś.

Inwestor: sołectwo Charzykowy, gmina Chojnice

- b. Budowa pomostu dla WOPR** w celu podniesienia jakości pracy ratowników i wzrostu bezpieczeństwa na kąpielisku.

Termin realizacji do 2016 roku.

Koszt ogółem: 15 tyś. (po 5 tyś. każdy samorząd)

Źródła finansowania: lokalne samorządy (gmina, powiat, miasto)

- c. **Przygotowanie wyznaczonych miejsc do wędkowania:** poprzez odpowiednie oznakowanie nabrzeża, wybudowanie stanowisk dla wędkarzy, małej infrastruktury przydatnej wędkarzom, itp. na pn od portu jachtowego w celu podniesienia atrakcyjności miejscowości turystycznej, rozszerzenia ofert turystycznej i wykorzystania w niepełni zagospodarowanego odcinka akwenu J. Charzykowskiego.

Termin realizacji do 2019 roku.

Koszt ogółem: 20tyś.

Źródła finansowania: sołectwo Charzykowy i gmina Chojnice, środki pozyskane z PROW Małe Projekty

- d. **Stworzenie strony internetowej dla sołectwa Charzykowy,** wykupienie domeny i profesjonalne jej administrowanie w celu podniesienia jakości promocji miejscowości Charzykowy, zwiększenia dostępności informacji służących mieszkańcom, jakości usług informujących o atrakcjach turystycznych, o wydarzeniach i inwestycjach na terenie sołectwa.

Termin realizacji do końca 2013 roku.

Koszt ogółem: 2 tyś. w I roku i nast. 500 zł rocznie koszt utrzymania strony

Inwestor: sołectwo Charzykowy i środki zewnętrzne PROW Małe Projekty

- e. **Opracowanie dwujęzycznej publikacji – informatora turystycznego – pt „Brzegami J. Charzykowskiego”** w celu podniesienia jakości usług turystycznych, promocji Charzyków, lepszej dostępności informacji turystom polskim i zagranicznym.

Termin realizacji do końca 2013 roku.

Koszt realizacji projektu: 10 tyś.

Źródła finansowania: Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...”, dofinansowanie z budżetu gminy, i PROW Małe Projekty

- f. **Opracowanie dwujęzycznych ulotek opisujących szlaki turystyczne w okolicy** w celu podniesienia jakości usług turystycznych, promocji Charzyków, dostępności informacji turystom polskim i zagranicznym.

Termin realizacji do końca 2013 roku.

Koszt realizacji projektu: 3 tyś.

Źródła finansowania: Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...”, dofinansowanie z budżetu gminy, i PROW Małe Projekty

- g. **Opracowanie i oznakowanie 4-5 tras dla pieszych wędrówek z nordic walking** oraz wydanie odpowiedniego opracowania i mapy w celu podniesienia atrakcyjności sołectwa oraz polepszenie oferty turystycznej sprzyjającej wydłużeniu sezonu turystycznego w Charzykowach. promocji Charzyków, dostępności informacji turystom zagranicznym.

Termin realizacji do 2014 roku. Koszt realizacji projektu 5 tyś.

Źródła finansowania: Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...”, dofinansowanie z budżetu gminy, i PROW Małe Projekty

- h. Opracowanie i wydanie albumu fotograficznego pt. „Charzykowy w starej i nowej fotografii”** w celu promocji Charzyków, popularyzacji tego miejsca w kraju i za granicą.
Termin realizacji do 2015 roku.
Koszt ogółem realizacji projektu: 10 tyś.
Inwestor : sołectwo Charzykowy, PROW Małe Projekty,
- i. Organizacja jarmarków ekoturystycznych** pt. „Czym Chata Bogata” promujących podmioty gospodarcze regionu, rękodzieło i twórczość artystyczną naszego regionu oraz produkty charakterystyczne dla regionu Kaszub i Borów Tucholskich.
Termin realizacji: każdego roku czwartą niedzielę lipca.
Koszt realizacji projektu: każdego roku 5 – 7 tyś.
Źródła finansowania: Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...”, GOK Chojnice, prywatni sponsorzy, środki zewnętrzne pozyskane przez stowarzyszenie np. z LGD Sandry Brdy i LGR MORENKA
- j. Zorganizowanie kursów językowych** dla osób pracujących w obsłudze ruchu turystycznego w celu podniesienia jakości usług turystycznych w ośrodkach wczasowych, pensjonatach, barach i restauracjach.
Termin realizacji do 2014 roku.
Koszt realizacji projektu: 5 tyś.
Źródła finansowania : organizacje pozarządowe, osoby prywatne, środki z PUP oraz PROW Małe Projekty
- k. Budowa schroniska młodzieżowego** na europejskim poziomie lub adaptacja pomieszczeń internatu na schronisko młodzieżowe.
Termin realizacji do 2019 roku.
Koszt realizacji projektu: 500tyś
Źródła finansowania: środki własne inwestora, środki pozyskane z PROW Małe Projekty
- l. Modernizacja pola biwakowego PTTK oraz PARADAISE** w celu poniesienia jakości usług turystycznych, poprzez wykonanie prac porządkowych, nowego ogrodzenia, doprowadzenie energii elektrycznej do wyznaczonych stanowisk, poprawę standardu łazienek i toalet.
Termin realizacji do 2019 roku.
Koszt ogółem: 20 tyś (2 pola biwakowe x 10tyś.)
Źródła finansowania projektu: właściciele pól biwakowych, środki zewnętrzne pozyskane przez inwestorów,

4.2.3. Wykaz i opis planowanych przedsięwzięć z zakresu pobudzenia aktywności społecznej, sportowej, kulturalnej i ekologicznej oraz przedsiębiorczości mieszkańców. Terminy realizacji.

- a. Powołanie Klubu Seniora i Klubu Czytelnika**
Termin realizacji projektu: do końca 2013 roku
Koszt ogółem: 2 tyś. + 2tyś. = 4tyś.

- Źródła finansowania projektu: sołectwo Charzykowy i GOPS w Chojnicach**
- b. Organizacja warsztatów artystycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.**
Termin realizacji do 2019 roku.
Organizator: Sołectwo Charzykowy, GOK Chojnice,
Źródła finansowania projektu: sołectwo Charzykowy i GOPS w Chojnicach
- c. Organizacja imprez kulturalnych, sportowych i integracyjnych** w celu pogłębiania integracji społecznej wsi i sołectwa Charzykowy.
Termin realizacji : 3 – 4 razy w każdym miesiącu wakacji (lipcu i sierpniu
Koszt realizacji projektu: 100 tyś. każdego roku
Organizatorzy projektu i źródła finansowania : GOK Chojnice, Promocja regionu Chojnickiego, sołectwo Charzykowy i lokalne organizacje pozarządowe
- d. Organizowanie prelekcji, nauki i praktycznej umiejętności segregacji odpadów** w celu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w celu zmniejszenia ilości śmieci nieposegregowanych i zanieczyszczeń trafiających do środowiska, w celu wprowadzania racjonalnej gospodarki odpadami przez poszczególne gospodarstwa domowe i zmniejszenie kosztów wywozu śmieci.
Termin realizacji projektu: do końca 2013 roku
Koszt realizacji projektu: 10 tyś.
Źródła finansowania : PROW Małe Projekty, środki z ogólnego projektu inwestycji ZZO w Nowym Dworze, i przez organizacje pozarządowe , środki pozyskane z Woj. Funduszu Ochrony Środowiska, z budżetu gminy Chojnice, organizacje pozarządowe,
- e. Ogrodzenie placu zabaw dla dzieci** w celu zapewnienia bezpieczeństwa bawiącym się dzieciom.
Termin realizacji do maja 2013 roku.
Koszt realizacji projektu: 5 tyś.
Źródła finansowania: sołectwo Charzykowy, środki pozyskane z PROW Małe Projekty
- f. Montaż kolektorów słonecznych** na budynkach użyteczności publicznej, domach prywatnych, hotelach i ośrodkach wczasowych.
Termin realizacji do 2019 roku.
Koszt realizacji projektu: 50 x 10tyś.
Inwestor: właściciele posesji, ośrodków i hoteli , pozyskane środki zewnętrzne z Woj. Funduszu Ochrony Środowiska, z PROW i innych programów unijnych
- g. Przeprowadzanie szkoleń z zakresu pozyskiwania środków zewnętrznych** w celu nabycia umiejętności wyszukiwania odpowiednich funduszy unijnych, w celu zwiększenia poprawności pisania wniosków i umiejętnego ich rozliczania (na poprawę estetyki obejść, elewacji , na rozbudowę infrastruktury turystycznej, na montaż ekologicznych systemów grzewczych, itp.)
Termin realizacji do 2019 roku.
Koszt realizacji projektu:
Źródła finansowania: fundusze z programu operacyjnego Kapitał Ludzki, gmina Chojnice, PUP, CEW, LGD Sandry Brdy, LGR Morenka , sołectwo Charzykowy,

- h. Cykliczne organizowanie Grand Prix Borów Tucholskich w Nordic Walking** oraz wypraw pieszych i rajdów mających na celu integrację mieszkańców, rywalizację sportową, podniesienie poziomu i jakości życia, popularyzację aktywnego wypoczynku oraz poznanie najbliższej okolicy, w tym Parku Narodowego „Bory Tucholskie” i Zaborskiego Parku Krajobrazowego.

Termin realizacji projektu: cyklicznie 5-6 razy w roku,

Koszt ogółem: 7lat x 6 x 1 tyś. zł. = 4.200 zł.

Organizatorzy projektu i źródła finansowania: Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...”, PNBT, ZPK, Promocja Regionu Chojnickiego,

- i. Cykliczne organizowanie akcji sprzątnięcia brzegów Jeziora Charzykowskiego oraz szlaków turystycznych** w okolicy w celu podniesienia jakości produktu turystycznego, aktywnego włączenia mieszkańców w inicjatywy proekologiczne oraz budzenia aktywności na rzecz własnego środowiska i świadomości ekologicznej.

Termin realizacji: każdego roku przed sezonem turystycznym cyklicznie 2 razy w roku

Koszt realizacji projektu/akcji : 7 lat x 1tyś. = 7 tyś.

Źródła finansowania : Woj. Fundusz Ochrony Środowiska oraz inne środki pozyskane przez : CHKŻ Chojnice, ZPK, PNBT, Nadleśnictwo Rytel i Przymuszewo, Stowarzyszenie Przyjaciół Miejscowości Charzykowy „Charzy...”.

- j. Umocnienie brzegów jeziora** w celu zabezpieczenia promenady przed podmywaniem oraz lokalnymi osuwiskami ziemi.

Termin realizacji projektu : do roku 2016 Koszt szacunkowy realizacji projektu : 100 tyś

Źródła finansowania : Woj. Fundusz Ochrony Środowiska oraz inne środki pozyskane przez sołectwo i gminę Chojnice.

5. Opis obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz sprzyjających nawiązaniu kontaktów społecznych ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

- a.** Miejscem sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych w miejscowości Charzykowy jest **teren wokół amfiteatru** im. Ottona Weilanta. Odbywają się tam liczne imprezy integracyjne, kulturalne i proekologiczne, organizowane m.in. przez pracowników GOK, organizacje pozarządowe i firmy prywatne np. koncerty, pokazy mody , jarmarki ekoturystyczne , itp.
- b. Plac zabaw** stanowi miejsce spotkań zarówno dla dzieci i młodzieży jak i starszych mieszkańców tej miejscowości. W czasie wolnym od obowiązków szkolnych najmłodszy mogą tutaj aktywnie spędzać czas.
- c. Zespół Szkół z nową salą gimnastyczną i pobliskim zespołem boisk typu ORLIK** jest miejscem, na którym odbywają się imprezy sportowe. Mieszkańcy mogą w tym miejscu uprawiać różnego rodzaju dyscypliny sportowe i aktywnie spędzać czas wolny.

- d. **Promenada biegnąca wzdłuż jeziora** – to miejsce spotkań wielu mieszkańców w różnym wieku. To miejsce zarówno biernego odpoczynku jak i czynnego uprawiania sportu, zwłaszcza spacerów, jazdy rowerem, jazdy na rolkach i nordic walking.
- e. **Biblioteka publiczna** – miejsce spotkań ludzi zainteresowanych czytelnictwem, zwłaszcza starszych mieszkańców miejscowości Charzykowy.
- f. Miejscem sprzyjającym spotkaniom i nawiązywaniu kontaktów są także miejscowe **kluby żeglarskie: LKS i CHKŻ oraz** infrastruktura granicząca z klubami (miejsce na ognisko i port jachtowy).
- g. **Plaża i tereny przyległe wraz z infrastrukturą towarzyszącą** (pomosty, ławeczki, itp.) są miejscem biernego i czynnego wypoczynku wielu mieszkańców i turystów, miejscem szczególnie wykorzystanym w okresie wakacji zarówno przez dzieci, młodzież jak i starsze pokolenie. Na przylegającym do plaży boisku odbywają się mecze piłki plażowej i festyny.
- h. **Remiza strażacka wraz z salą spotkań i salką internetową** - to miejsce spotkań mieszkańców, zebrań wiejskich, zajęć integracyjnych i zabaw. Organizowane są tu spotkania np. z okazji Dnia Babci, Dnia Kobiet, przeróżne szkolenia i pogadanki skierowane do ludzi starszych, zajęcia artystyczne – manualne dla dzieci ich rodziców. W salce internetowej mieszkańcy mogą uczyć się obsługi komputera i korzystać z bezpłatnego Internetu.